

Szociáldemokrácia ma

A 20. században jelentős társadalmi változások valósultak meg, a gazdasági fejlődésnek köszönhetően kialakult a jóléti állam, s megindult a globalizáció. A munkásosztály mára már nem a vas- és acélmunkásokat jelenti, hanem a számítógép előtt ülő embereket. A Kádár-korszakban a társadalom egyharmada volt nehéz helyzetben, de a magyarság 1100 éves történelme során akkor érte el először a viszonylagos jólétet. Az élet, igaz az akkori korlátok és lehetőségek között, de kiszámítható, és tervezhető volt, az emberek biztonságban érezték magukat. Ez az érzés 1990 után megváltozott. A gazdagok még gazdagabbak, a szegények még szegényebbek lettek, megszűnt az emberek létbiztonsága, biztonságérzete. Ennek a feszítő ellentmondásnak a feloldására az elmúlt 20 évben Magyarországon eddig egyetlen hatalomra jutott párt sem volt képes.

A mai modern demokráciákban – így hazánkban is, – a jobb és baloldalon egyaránt egyeduralomra törekvő tömegpártok vannak, amelyek minden réteget meg akarnak nyerni maguknak „alul” is, „fölül” is. Eredményeként összerosódik a bal és jobboldal fogalma, a főlvállalt és képviselt értékek köre, elvész a baloldaliság értelme. Vegyük Magyarországot: itt a két nagy tömegpárt közül melyik küzd valójában a szegények felemeléséért? Szerintem igazából egyik sem. A szavak szintjén, érdekes módon talán még leginkább a Fidesz, hiszen retorikájukban még ők a legbaloldaliabbak. Az MSZP szólások szintjén igen, de kormányzati tetteiben már a legkevésbé. Úgy érzem a magát a baloldal vezető erejének, egyedüli letéteményesének definiáló MSZP mára csak a nevében őrizte meg a szocialistát, főleg azért, hogy ezzel is megtartsa a Kádár-rendszerhez hű nyugdíjas szavazóit. Az MSZP azonban már nem baloldali. Szavakban lehet, de tetteiben a multik, a milliárdosok, a nagytőke érdekeit képviseli, konzervatív, neoliberális gazdaságpolitikát folytat. Nincs hagyományos értelemben vett világnézete, napjainkra hatalompártivá vált.

A 2010-es parlamenti választásokon a szavazók kegyeiért versenyt futó, a parlamentbe biztosan bekerülni látszó pártok közül egyik sem meri nyíltan felvállalni, kimondani, hogy ő a társadalmi egyenlőtlenségben hisz. Ezt látszólag mindenki elítéli, bár úgy tűnik, egyre többen gondolják azt: az elesettek, a rászorulóknak megérdemlik a sorsukat, maguknak köszönhetik a helyzetüket. Tudjuk, hogy nő a szegényekkel szembeni ellenszenv, ismét vannak olyan kisebbségek, akikre rá lehet fogni, hogy minden rossz okozói, akiken példát lehet statuálni, és akkor minden meg fog változni és minden szép lesz. Jó lenne elhinni, hogy ez mielőbb megváltozik, de a közeljövőben nem látok erre sok esélyt. A legtöbb párt számára a szabadság, testvériség, egyenlőség eszméje már csak szólam csupán, amely jelszónak nagyon szép, de valójában nem érdekli őket. Individualista korban élünk, amikor mindenki csak a maga boldogulásáért hajt. Jól tudják, hogy az átlagember számára két dolog fontos igazán: személyes biztonsága, és a jólétéhez szükséges anyagiak megléte. Ezért erre az érzésre játszanak rá, ha kell, nemtelen eszközökkel is, és sajnos úgy néz ki, számításaik bejönnek. Sokan ehhez még szép jelszavakat is találnak, amelyekkel megnyugtathatják a lelkiismeretüket, és mozgósíthatják a kiábrándult és elkeseredett fiatalok tízezreit. Az idősebb, tapasztaltabb korosztályok számára azonban már kevésbé lelkesítő az így fölvezetett „szébb” jövő.

A „Munkát, kenyeret” követelő régi munkásmozgalmi jelszó napjainkra ismét aktuálissá vált. Korunk kihívásaira azonban a XXI. század követelményeinek megfelelő választ kell adnunk. Ehhez olyan új megújító baloldali szellemi mozgalomra van szükség, amely nem nacionalista, amely küzd a rasszizmus és antiszemitizmus ellen, és választ ad a globalizáció kihívásaira. Ezt a munkát azonban csak a baloldal erőit összefogva, közösen tudjuk elvégezni. Ebben a munkamegosztásban kell megtalálnunk helyünket a baloldali értelmiség, a szocialisták és a munkáspártiak mellett nekünk, szociáldemokratáknak is. Szociáldemokrataként elfogadjuk a kapitalista rendszert, és a demokratikus államstruktúrákat. A szocializmus eszméi közül az állam által garantált jóléti ellátórendszerek

fejlesztését, a szolidaritást, az egyenlőtlenségek csökkentését, az esélyteremtő állam kialakítását helyezük előtérbe. Egyetértünk azzal, hogy a gazdasági növekedés a jólét szükséges feltétele, ezért támogatjuk a piacgazdaság fejlődését, és annak szükséges reformját. Nemet mondunk azonban a szociális szempontokat, az emberi értékeket, a szolidaritást hátréba szorító, az önértéknek alárendelt piaci társadalomra. Változatlanul képviseljük a munkások, a bérből-fizetésből élők, a középrétegek és a védelemre szorulókat érdekeit.

A megélhetés és a napi boldogulás feltételeinek megteremtésén túl úgy érezzük, hogy a munka világán kívüli jogtalanságok, kiszolgáltatottságok megszüntetésében is sok tennivalója van még a szociáldemokráciának. A fogyasztói társadalom velejárójaként napjainkra olyan jogtalanságok, indokolatlan kiváltságok és kiszolgáltatottságok ütötték fel a fejüket, amely problémákkal nem foglalkoztunk eddig súlyának megfelelően, így nincs is megnyugtató válaszunk erre a sokakat érintő problémára. Elfogadhatatlan számunkra, hogy a kisember banki ügyfélként, a hivatalok bürokráciájában, a korrupciós ügyletekben vagy vásárlóként csak kiszolgáltatott, senyvedő ügyfél lehessen. Egyenrangú féllé kell válnia, és ehhez biztosítanunk kell a jogait.

A biztonság és a szabadság a 20. századi szociáldemokrácia két nagy vívmánya, de ezeken a területeken is vannak még megoldásra váró problémák. Tudomásul kell vennünk, hogy a fejlődés nem tartható fenn magától, tenni is kell érte. Tudjuk, hogy korrekciót, modellváltást kell végrehajtani a piacgazdaságban. Korrekció címén nem akarhatunk azonban újabb rendszerváltást vagy a rendszer visszaváltoztatását, egyfajta új rend, működésváltás kell. A sikeresnek számító jóléti állam megteremtése és a Tony Blair fémjelzte harmadik utas változtatások után egy negyedik utat kell keresnünk, ez ma a szociáldemokrácia igazi feladata.

A privatizáció Magyarországon napjainkra lényegében már lezártnak tekinthető, így ebből újabb erőforrásokat nem lehet már a gazdaságba pumpálni, a magyar ember munkájának kell a továbbiakban a fejlődés motorjává válnia. Napjainkban azonban tragikusan alulfoglalkoztatott a magyar társadalom, leértékelődött a szaktudás, torzává vált oktatási rendszerünk, egészségügyünk. Nem valósult meg a szociálisan nehéz helyzetbe került rétegek felemelkedése. Ezért van szükség új oktatáspolitikára, egészségügyre, a társadalmi mobilitás elősegítésére, melyek megteremtése az eddigiektől gyökeresen eltérő, új politikát követel a szociáldemokráciától.

Mi szociáldemokraták a jóléti állam helyébe a jóléti társadalom célkitűzését állítottuk. Ehhez azonban olyan fejlődési utat kell végigjárnunk, melynek megvalósulásához a civil társadalom alkotó szerepvállalásának kiteljesedésére és az állam működési jellegének megváltozására van szükség.

A szociáldemokrata mozgalom értelme és célja olyan társadalmi-gazdasági környezet létrehozása, amely a nők és férfiak, idősek, és fiatalok számára egyaránt megteremti a létbiztonság, az önmagukról és hozzátartozóikról való gondoskodás, a tartalmas, harmonikus családi élet feltételeit. Ezért kell ma dolgoznunk Magyarországon, összefogva erőinket valamennyiünknek.

Nagykanizsa, 2010. február 20.

Bogár Ferenc
MSZDP Zala megyei elnöke
MSZDP alelnöke